

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 2. Vtrum qui ex justa causa dispensatur à Pontifice, absque ulla limitatione ad non jejunandum per totam vitam, possit tali dispensatione uti, si causa cessaverit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

QVÆSTIO II.

Vtrum qui ex iusta causa dispensatur à Pontifice, absque ulla limitatione, ad non ieiunandum per totam vitam, possit tali dispensatione uti, si causa cessaverit?

1. **A**ffirmat Escobar in *Mor. Theolog. tract. 1. exam. 16. cap. 4. n. 36.* & nonnulli alii ex sententia quorundam asserentium absolute, dispensationem non cessare, cessante causa. Ex quo principio hanc sententiam probat P. Salas de *legibus disp. 20. sect. 6. n. 64. & 65.* ubi sic: *Est præfens dubitatio, an si Petrus esset dispensatus ad non ieiunandum per totam vitam, propter aliquam, vel aliquas infirmitates, quæ à perit s, & expertis medicis iudicabantur perperuæ, si illæ causæ postea omnino cessarent, an possit nihilominus Petrus licite uti illa dispensatione? &c. Aliqui recentiores probabile putant, in dicto casu Petrum posse non ieiunare. *Questioni autem ipse sic satisfacit. *Ego in hac re satis diffideli dicerem primo, si valida fuit dispensatio in lege propria, vel inferioris, vel superioris, vel in his, quæ pertinent ad ius divinum, ut in votis, & iuramentis, usus talis dispensationis contingens, post cessationem causæ, non est ex genere suo peccatum mortale, & probabile est, nec esse veniale, sed rem omnino licitam, &c. Secundò dicerem, cum quis absolute dispensatur in perpetuum in sua lege, vel sui inferioris, vel antecessoris, nulla apposita conditione, vel restrictione, dispensatio quoad ipsam perpetuitatem est valida, etiam si nulla sub sit causa: si tamen vel nulla causa sit, vel insufficientis ad talem perpetuitatem, id quæ ipse advertat, peccabit venialiter tantum. Idem est, si habeat ignorantiam, vel inadvertentiam culpabilem. *Ex quibus infra in fine sectionis sextæ concludit contra Sanchez, non esse absurdum, dispensatum in perpetuum ad elum carnum propter infirmitatem, ea cessante, illis vesci, dicens: *Non peccare mortaliter, sed ad summum venialiter, quia dispensatio retinet suum valorem, donec revocetur. *Hæcenus P. Salas. Et ante illum id docuit Henriquez de *Pontif. Rom. Clave lib. 4. cap. 15. in fine.*

2. Cujus sententiam cum aliis, quos citat, tenet Diana p. 1. tract. 10. resol. 41. ubi ait: *An cessante causa dispensationis, cesset ipsa dispensatio? Affirmativam sententiam sustinet Sanchez, & alii. Sed licet hæc sententia sit probabilis, contrariam probabiliorem esse iudico, quam tuerentur Pontius, Salas, Granado, Gutierrez, Sa, & alii apud ipsos, &c. Ratio est, quia per illam dispensationem verè relaxata est illa lex, ac ejus obligatio extincta, ergo non potest reviviscere eo quod causa cessaverit. Cæteras rationes vide apud Sanchez, qui licet contrariam opinionem teneat, ut diximus, tamen in fine num. 13. sic asserit: *Qui hanc sententiam amplecteretur, damnari non posset, cum graves pro se auctores habeat, nec rationibus destituta sit, nec opposita ita includant, quin solvi possint.* Unde ex his inferitur, quod si quis (attende) esset dispensatus ad non ieiunandum per totam vitam, si illæ causæ postea omnino cessarent, posset uti illa dispensatione. *Hæc Diana: qui pro hac parte non bene citat

Pontium, quia in nostro casu contrarium expresse tenet lib. 3. de *Matrim. cap. 20. num. 8.*

3. Idem proflus sentit Auctor casuum confessorum decisorum Bononiæ anno 1638. *casu 1. fol. 97.* quærens: *An Sacerdos beneficiarius dispensatus ab onere horas Canonicas recitandi, ex infirmitate oculorum, si postea convalesceret, teneatur sub prelo li recitare officium? *Respondet negativè, cum sentit Zambellus in *Resp. Moral. verb. Dispensatus*, ubi ait: *Quod dispensatio habita pro necessitate, et la transacta, adhuc valet, & dispensatus illi non tenet. *Et putat probabile Præpositum in 2. d. *Thom. quæst. 97. dub. 3. n. 31.* ubi licet contrariam sententiam sequatur; concludit, dicens: *Aliqui tamen non improbabiler censent, quod quando dispensatio facta est, eo quod iudicio Medico-rum infirmitas censetur futura perpetua, censeri possit absoluta, & non teneat aliquis ieiunare, quamvis valeant recuperet.*

4. Denique hanc opinionem esse probabilem, tenet Catamuel in *Theolog. Regul. disp. 12. n. 76.* & Franciscus Verde in *opis. pro Caram. quæst. 101. nu. 473. fol. 124.* ex qua inferri: *Quod licet cesset paupertas, ratione cuius fuit obrepta dispensatio ad contrahendum matrimonium cum conjugibus, adhuc potest contrahi, &c. Ex potest veli contrahi, licet cesset infirmitas, qui ob infirmitatem habuit dispensationem ad comedendum carnes. Ratio huius sententiæ est, quia jam per dispensationem obligatur, nisi revocetur dispensatio. *Sic ille, qui has conclusiones deducit ex doctrina asserentium dispensationem non cessare, cessante causa, quæ nent Antonius, Abbas, Tiraquellus, Gutierrez, Gualta, Speculator, Archidiaconus, Cardinalis Alexandrinus, Bellamera, Henricus, Angelus, & Sylvester apud Sanchez *supra num. 13.* quam probabilem putat.

5. Cæterum contrariam probabiliorem ego censeo, quam sequitur P. Sanchez *supra*, & communiter Doctores. Quorum præcipuum fundamentum est, aditum præcludere conclusioni, de qua procedit quæstio, quam ex horum Doctorum opinione legem me inferri, cum Thomas Sanchez iudico: quia absolute (inquit) videtur, ut is, cum quo est legitime dispensatum ad elum carnum, ratione debilitatis debet, & quæ ex se non excusabat, sciens dispensationem, possit eis vesci, si integram, etiam miraculose, roborem recuperaret. Et quamvis præcipuum, ex quo hæc conclusio deducitur, improbare Sanchez non audeat, sicut nec Palao *rom. 1. tract. 3. disp. 4. p. 7.* illam tamen iure vitare contendit, dicens, in tali casu cessare dispensationem, quia dependentem à causa fuisse concessa, ut docent communiter Doctores. Quorum sententia, ut voluntati rationabili Pontificis conformior, omnino amplectenda est. Licet enim verum sit, Pontificem in his, quæ iuris positive sunt, posse, etiam nulla existente causa, valide dispensare, & secundum plures etiam licite, & per consequens si de ejus mente constaret, liberum omnino ad contrahendum futurum dispensatum, etiam si causa quæ initio ad fuit, postea cessaret: hæc tamen voluntas præsumi absque fundamento non potest: Quia ut optime scripsit Illustriss. ac Rever. M. Tapia in *reana lib. 4. quæst. 22. art. 1. d. 4.* etiam si conditio (necesse) si causa perseveraverit non sit expressa, sed tantum tacita, seu implicita in ipsa materia legis, vel præcepti, cessante causa sub implicita conditione cessat dispensatio sic concessa, quia in his actibus moralibus implicitum, seu tacitum æquipatur expresse.

presso, ut constet ex communibus juris regulis, & moralibus principiis.

6. Communis autem hujus nostræ opinionis ratio genuina, & optima est, quam attigit Basilus de Leon libro 8. de Matrim. cap. 20. num. 8. nimirum, quia dispensatio in hujusmodi præceptis recitandi, & jejunandi, quæ tractum successivum habent, licet videatur una, est tamen virtute multiplex, sicut & obligatio Quadragesimæ; unde cum pervenitur ad quemcumque diem, debet esse in illo causa, ut intelligere possimus, Pontificem pro eo die dispensare: est enim quasi alia dispensatio diversa à dispensatione præcedenti. Quando autem prima dispensatio ex causa facta est, nec constat de voluntate Pontificis ad dispensandum pro altero die, etiam deficiente causa, nullum est fundamentum ad hoc existimandum. Quia sicut sine causa concedi non solet pro uno tempore, ita nec credi potest pro alio sine illa continuari.

QVÆSTIO III.

An sitlicitum, uti dispensatione sine causa obtenta?

1. **U**Num supponimus, & alterum disputamus: supponimus, talem dispensationem datam à Papa, vel ab alio superiore, in lege sua, validam esse, ut docent Cajetanus 1. 2. quæst. 97. artic. 5. Thomas Sanchez lib. 8. de Matrim. disputat. 17. num. 24. ubi refert plures Summistas, & Jurisconsultos, quos sequitur P. Suarez lib. 6. de legibus cap. 19. Quorum ratio est, quia lex pendet ex voluntate imponentis illam; ergo & eius conservatio: ergo ablata lege, eodem modo se habet subditus, ac si revera ei non fuisset imposita, licet fortasse superior peccet auferendo, sicut & peccasset, non imponendo, si bonum commune ea indigeret.

2. Disputamus, an subditus, qui absque justa causa dispensationem obtinuit, possit absque peccato, etiam veniali, præfata dispensatione uti? Partem affirmativam probabilem esse, dicit Antonius de Escobar in Moral. Theolog. tractat. 1. exam. 6. cap. 4. num. 32. Quem, vel ex hoc, à quodam Theologastro saggillatum lego. Quod mirabile quidem dictum est! Quia non solum ut probabilem, sed ut veram viri doctissimi tuerentur. Anchar. Felinus, Gigas, Angelus, Sylvester, Navarro, Palacios, Stumica, Aragon, & alii, apud Sanchez de Matrim. lib. 8. disputat. 18. num. 10. * Quod (inquit ipse) satis probabile est. * Quibus adde Innocentium, Cardinalem, Speculatorem, & alios simpliciter dicentes, sic dispensatum manere tutum in conscientia, quos in hoc sensu intelligit Felinus in cap. ad Audientiam 2. de Rescrip. num. 4. Et Panormitanum pro hac sententia stare, in cap. non est de Voto, testatur M. Victoria in Relect. de Potest. Papa, & Concilii, num. 15. Quorum sententiam probabilem esse, dicit P. Salas tom. 3. de legibus, quæst. 97. tract. 14. disput. 20. sect. 5. num. 6. ubi ait, Canonistas communiter affirmare, utentem tali dispensatione, non peccare, & tuta conscientia posse illa uti; & pro hac sententia stare Vivaldum, Summam Coropam, & Patrem Vasquez asserentem, ita tenendum, supposito, quod dispensatio sit valida. Quia tunc constat, nullum

Part II.

esse peccatum directè contra ipsam legem humanam; nec contra naturalem, quia lex naturalis non obligat validè dispensatum, ut se conformet cum aliis membris, nullam habentibus dispensationem.

3. Ideò hanc sententiam tenet M. Barr. de Medina in Summ. 8. 10. Del precepto del ayuno, ibi: * El quarto modo, para que uno estè libre del ayuno es dispensacion, de lo qual sea la primera regla. Quando uno justa, ò injustamente tiene dispensacion para no ayunar, no està obligado à ayunar, aunque el pecaría en pedir la tal dispensacion sin causa; pero si la alcanza, vale. La razon es, porque como sea esta ley humana, puede el Sumo Pontifice quitarla, ò otro, como abaxo se dirà. *

4. Eandem sententiam, citans Emanuelelem Rodriguez, sequitur M. Petrus de Ledesma in Sum. 2. p. tract. 17. de abstinentia, cap. 2. post quintam conclusionem, folio mihi 744. ibi: * La segunda dificultad es, quando el Papa, que puede dispensar en el ayuno, y en el precepto Ecclesiastico, dispensa con uno sin causa razonable, si queda libre del ayuno, defuere, que no estè obligado a ayunar. En esta dificultad Fray Manuel Rodriguez en el lugar citado absolutamente, y sin limitacion ensenna, que la dispensacion será valida, y que no pecará este tal dexando de ayunar. A esta dificultad digo lo primero, que si el Papa dispensa, entendiendo, que no ay razonable causa, ni suficiente para dispensar en el ayuno, sino que el por su libre voluntad quiere dispensar, la dispensacion es valida, y no pecará el subdito no ayunando. Esto convence la razon de dudat (nimirum, quod sit valida dispensatio) y así se ha de entender Fray Manuel Rodriguez en el lugar citado. * Sic ille, qui, ut patet, ad excusandum à peccato usum dispensationis, solum exigit, quod sit valida: talem autem esse, est plurimum Doctorum sententia. Sed ego apud Emanuelelem Rodriguez non invenio, quod ei attribuit Ledesma: Quin potius tom. 1. Quæstion. Regul. quæst. 22. artic. 4. contrarium expressè tenet, dicens: * Nec utentes illa peccabunt mortaliter, sed venialiter, ut tenent doctissimi Sotus, & Navarrus, & Victoria, * sic ibi. Et iterum tom. 2. quæst. 46. artic. 5. & tom. 1. Sum. in 2. edit. cap. 237. num. 1. unde nescio, ubi contrariam, quam ei imponit, invenerit Ledesma.

5. Militant verò pro hac viri alii doctissimi, quos citatos sequitur Illustriss. ac Reverend. M. Tapia Archiepiscopus Hispanensis in Catena Morali lib. 4. de legibus, quæst. 21. artic. 5. num. 3. ibi: * Si dispensatio sine causa valida sit, & ultro à legislatore oblata, & concessa; probabilis cenfeo, subditum etiam scienter utentem hac dispensatione nullum committere peccatum, cum Navarro, Sylvestro, & aliis, quos citatos sequitur Suarez lib. 6. de legibus, cap. 19. num. 14. contra Sanchez lib. 8. de Matrim. disp. 18. n. 2. & 13. Ratio autem est, quia tunc subditus utens dispensatione non cooperatur peccato dispensantis, nec agit contra legem, cum per dispensationem validam, sit ablata eius obligatio: ergo nullum committit peccatum. Quin etiam si subditus illi citè petat, non peccare utendo dispensatione illa, existimat Suarez ibidem, & satis probabiliter, quia peccatum petendi præterit, usus autem dispensationis est alia actio non prohibita, cum obligatio legis revera sit jam per illam ablata, & alia lege non prohibeatur usus illius dispensationis. * Sic ibi, & iterum art. 6. n. 3. dicens: * Quamvis enim illicite petat, non illicite ea utitur, ut

ss

dixi